

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA
PIQUER

“Només demano temps per escriure”

Katherine Mansfield va ser una narradora excepcional que va conèixer el dolor, la solitud, el desig d'escriure i l'amor a la vida

Una dona malalta amb por de presentar-se al món sense màscares

“Txékhov s'equivocava quan pensava que si hagués tingut més temps hauria escrit més plenament: hauria descrit la pluja, i la llevadora, i el metge prenent el te. La veritat és que en una història només s'hi pot posar una certa quantitat de coses; sempre se n'ha de sacrificar alguna. S'han de deixar fora coses que sabem i que hi voldríem posar. Per què? No en tinc la més remota idea, però és així. Sempre és una mena de cursa per ficar-hi tot el que es pugui abans que *desaparegui*”.

Són paraules de Katherine Mansfield (1888-1923) escrites el 17 de gener del 1922. Hi he tornat, a aquests *Diaris*, publicats per L'Avenç el 2018 amb traducció de Marta Pera Cucurell, després d'haver-me abocat a un altre llibre sucós acabat de sortir del forn: *La vida de la vida*, publicat per Angle, que aplega fragments dels diaris i algunes cartes de la Mansfield, amb edició i introducció de Marina Porras i amb traducció i epíleg també de Marta Pera.

“Siles cartes ens ensenyen les màscares públiques de Mansfield, els diaris ens ensenyen la col·lecció privada”, escriu Porras. I més endavant: “La por de presentar-se sense màscares va fer de Mansfield una dona inescrutable. Tots els qui la coneixien la descriuen com una criatura inabastable, lleugerament allunyada de tot, amb un posat de felí desconfiat i vigilant”. Vignia Woolf admestia que era l'única persona de qui havia estat gelosa: “Tan vulgar que em va semblar de primer cop d'ull, i després

KATHERINE MANSFIELD

GETTY

tan intel·ligent i inescrutable” (aquesta citació la trec de *La plaga blanca*, un llibre deliciós signat per Ada Klein Fortuny, publicat per L'Altra Editorial i protagonitzat per sis escriptors lligats pel fil invisible de la tuberculosi: Paul Eluard, Joan Salvat-Papasseit, Franz Kafka, Anton Txékhov, George Orwell i Katherine Mansfield). En qualsevol cas, l'admiració era mútua. “Es pren el tema de l'escriptura seriosament, amb honestedat i il·lusió –diu la Mansfield de la Woolf el 1918–. No es pot demanar més”. I el 1919 s'hi adreça per carta: “Virginia, he llegit el teu article sobre novel·les modernes. Escrius punyeterament bé, diabòlicament bé”.

El gener del 2016, Mansfield s'havia preguntat: “A veure, de debò, què és el que vull escriure? Em demano: ¿soc menys escriptora del que era? ¿És menys urgent, la necessitat d'escriure?”

¿Encara em sembla tan natural buscar aquesta forma d'expressió?”. Ai, els dubtes recurrents sobre la vocació. El 30 de maig del mateix any, afirma: “En tinc prou d'estar viva i ser «escriptora»”.

“La veritat és que no m'atreveixo a dir la veritat”

Mansfield escrivia o bé des de l'alegria, quan se sentia enamorada i en pau, o bé –més sovint– des d'un “sentiment extremament profund de desesper, de saber que tot està condemnat al desastre”.

El 19 de maig del 1919, formula un desig: “De fet, només demano temps per escriure tot això –temps per escriure els meus llibres. Després no em farà res morir-me. Visc per escriure”. Fa ràbia constatar que els déus no li van concedir ni quatre anys més de vida.

L'octubre del 1920, Katherine Mansfield deia que havia abandonat del tot l'escriptura del dietari: “No m'atreveixo a mantenir un diari. Hauria d'esforçar-me sempre per dir la veritat. La veritat és que no m'atreveixo a dir la veritat. Sento que no l'he de dir”. Ella prou que sabia que la veritat és l'única cosa que val la pena. I que la veritat s'ha de perseguir fins al fons del fons, abaixant la guàrdia, donant-ho tot. O hi ha el perill de servir te amb una tetera buida. “Ahir a la nit, posant els llibres més fluixos a la paret, vaig trobar un exemplar de *Howard's End* i hi vaig donar un cop d'ull –explica–. Però no és prou bo. E.M. Forster no va mai més enllà d'escalfar la tetera. Hi té la mà trencada, en això. Toqueu la tetera. Oi que està deliciosament calenta? Sí, però no hi ha te”.

MINÚCIES
JORDI LLOVET

Música i matemàtiques

Sembla que una emissora de ràdio catalana ha encetat un programa dedicat a la relació entre la música i la ciència matemàtica. Potser s'ha inspirat en un programa esborronador que ja fa temps que divulga l'emissora espanyola de música clàssica, *Longitud de onda*, una de les iniciatives més equivocades que s'han vist mai en una ràdio dedicada a la música del temps que sigui.

La iniciativa catalana, com la castellana, respon al prestigi cada cop més gran del “paradigma científic”: sembla com si qualsevol cosa que no passi per la ciència –i, pitjor encara, per la tècnica– no posseeixi cap valor o no acabi de ser explicada. La filosofia desapareix; la literatura passa per les computadores perquè se'n registren freqüències de noms i de preposicions; la nostra idea de l'espai queda cada cop més restringida a causa de la topografia que han permès unes eines tecnològiques molt desenvolupades... però l'essència humana i el més enllà continuen sent un misteri, per sort.

És cert que l'escola pitagòrica va descobrir i descriure la relació entre els sons, les escales musicals o les harmonies i les lleis matemàtiques. Les cordes curtes d'una lira donaven un so més agut que les cordes llargues, com passa avui amb el piano i amb qualsevol instrument de corda, i d'aquesta observació Pitàgores i els seus en van treure unes lleis que, de fet, no van fer cap servei a la música, però molt a l'astronomia. La idea era bonica, i encara és vàlida: l'univers posseeix unes lleis físicomatemàtiques molt determinades, encara que fluctuants, com els instruments de música que hem esmentat.

Ara bé: la música que escoltem no té res a veure amb les lleis matemàtiques a què pot ser reduïda. No escoltem música pensant en les lleis que ordenen els intervals o les harmonies cromàtiques. La música surt dels instruments gràcies, també, a les lleis físiques de l'acústica, però no ens arriba a les orelles com a ciència: hi arriba com a fruïció estètica. Ens arriba un so, o una barreja de sons, melodies, harmonies i timbres que ens agraden o ens desagraden: depèn dels gustos. Però cap amant de Bach, per exemple –el més “matemàtic” o “serial” dels músics antics–, no hi guanyarà res, en el seu adelitament, en conèixer les lleis matemàtiques o físiques que es poden extreure del so que ens arriba a les orelles. La música pot ser entesa com una ciència per un musicòleg; però a un amant de la música li espatllearà el seu delit si transformeu un goig estètic en una lliçó de ciències exactes.

AIXÒ NO CAL DIR-HO

Coco i els esperits

Tot el que queda de *Charlie Hebdo* és un grapat de dibuixants i periodistes escortats per policies, que van exorcitzant el seu horror per tot arreu. Són els supervivents d'un atemptat que va destruir la vella cultura europea o, més aviat, el que amb prou feines en conservàvem. *Charlie Hebdo* era la darrera versió de la Il·lustració, de l'esperit volterrià, la sàtira i la descreença com a sistema vital. Els lliurepensadors. Ja han passat set anys i s'ha oblidat del tot. No l'atemptat, que com a efemèride sempre resulta molt adient esmentar-lo, sinó el que era *Charlie Hebdo*. Una França canalla i audaç que ja es trobava en el periodisme de Marat (a aquest el va assassinar, però, una burgesa girondina).

Fa uns dies, la dibuixant Coco, la persona que va obrir forçadament la porta de la redacció als jihadistes que assassinarien els seus companys, va presentar a La Central el seu llibre *Seguir dibujando* (Bang Edicions, 2022). Ha trigat a pair-ho (abans ja ho havien fet altres companys seus com Philippe Lançon, amb *L'esqueix de carn*, Angle Editorial; Catherine Meurisse, *La levedad*, Impedimenta; Luz, *Catharsis i Indélébiles*; Riss, *Une minute quarante-neuf secondes...*), i el resultat és un àlbum imponent de quasi 350 pàgines. Coco ens explica què va passar-hi, com ho va viure, i sobretot ens diu que s'ofega.

“Viure és indispensable... Dibuixar és vital”, escriu representant-se sota una enorme onada davant de Cabu (que va morir tirotejat, i que era tot un símbol del dibuix a

França, com per a nosaltres ho són Òscar Nebreda o Carlos Giménez). Actualment, Coco treballa per al diari *Libération*, on fa sàtira política. Pocs dels que van sobreviure segueixen a Charlie. No poden suportar-ho. Al cap de pocs dies de l'atemptat, *Charlie Hebdo* ja era una revista residual. Quasi ningú la comprava, però el simple fet de la seva existència era una militància. Com quan se sap que cal preservar una espècie en extinció. Avui és una revista enterrada, encara que surti cada setmana. El seu enterrament es va celebrar en aquella manifestació colpidora de l'11 de gener a la qual van assistir la majoria dels caps d'estat del món. Havia mort assassinat un esperit a qui ningú ja recordava, una manera de ser que ja no calia manifestar. I a la hipocresia occidental li havien fet la feina bruta.

JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR

